

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри філософії та
соціально-гуманітарних наук
протокол № 2 від 25 серпня 2020 р.
завідувачка кафедри
Ірина ПОЛІЩУК

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Херсон 2020

Назва освітньої компоненти	Філософія
Викладач (і)	Кандидат філософських наук, доцент Галіченко Максим Володимирович
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/GeneralChair/ChairPhilosophy/EduWork.aspx http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=2829
Контактний тел.	(0552) 49-23-34
Е-mail викладача:	mg3473612@gmail.com MHalichenko@ksu.ks.ua
Графік консультацій	За розкладом на сторінці кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

1. Анотація до курсу

Курс «Філософія» включає:

- знання об'єкту, предмету, методів та функцій філософії, зміст основних світових та українських філософських шкіл і концепцій;
- зміст сучасних онтологічних, феноменологічних, гносеологічних, філософсько-антропологічних, соціально-філософських та аксіологічних вчень;
- основи логіки (форми мислення, етапи розвитку логіки, логічні теорії та закони логіки, класична та некласична логіка);
- релігієзнавство (сутність релігії, структура та функції релігії, класифікація релігій, релігії в Україні).

2. Мета та цілі курсу

Метою курсу є ґрунтовна історико-філософська та філософсько-методологічна підготовка майбутніх фахівців, глибоке ознайомлення з філософськими вченнями як теоретичною основою духовної культури у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сучасного суспільства, на високий рівень самосвідомості громадянина України.

Цілі курсу:

- засвоєння вчень світової та української філософії як цілісної системи теоретичних знань про світ, суспільство та людину;
- розвиток логічного мислення, формування теоретичного рівня світогляду;
- формування здатності до критичного осмислення проблем, що породжені сучасною суспільною практикою;
- формування здатності діяти соціально відповідально та свідомо, власної світоглядної та громадянської позиції;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- дотримання основних положень кодексу академічної доброчесності.

3. Компетентності та програмні результати навчання

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК2. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК9. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
5 кредитів/150 годин	32	18	100

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова компонентна
2021-2022	IV	072 Фінанси, банківська справа та страхування	II	обов'язкова

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання Студенти повинні бути зареєстровані на платформі KSU Online.

7. **Політика курсу.** Слухачі курсу мають дотримуватися принципів академічної доброчесності, вчасно виконувати завдання, відвідувати аудиторні заняття. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини (хвороба, сімейні обставини та ін.) за графіком консультацій.

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 10)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ. СВІТОВИЙ ФІЛОСОФСЬКИЙ ПРОЦЕС					
Тиждень А 4 академічні години	Тема 1 : Предмет філософії План 1. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія). 2. Філософія як світогляд. 3. Філософія і наука. 4. Основні теми філософствування. 5. Основні розділи і напрями філософії. 6. Функції філософії.	Лекція	1,2,5,6,7,8,9,12, 17,18,21,22,23,24, 26,28,32,33,36,42, 59,75,76,77,82,86, 87	конспект	1
	Тема 3 : Антична філософія План 1. Передумови появи та	Лекція	1,2,5,6,7,8,9,11,12, 17,18,21,23,24,28, 32,38,39,42,54,64,	конспект	1

	<p>особливості античної філософії.</p> <p>2. Досократична філософія</p> <p>3. Філософія класичного періоду</p> <p>4. Елліністична філософія.</p>		71,73,74,77		
Тиждень Б 4 академічні години	<p>Тема 4: Філософія Середньовіччя та Відродження</p> <p>План</p> <p>1. Загальна характеристика та основні принципи філософії Середньовіччя.</p> <p>2. Основні періоди розвитку середньовічної філософії.</p> <p>3. Загальна характеристика філософії Відродження.</p> <p>4. Натурфілософія та ренесансний неоплатонізм</p> <p>5. Соціально-політична філософія Відродження</p>	лекція	1,2,5,6,7,8,9,11,12, 17,18,21,23,24,28, 32,33,39,40,49,50, 54,60,64,67,71,77	конспект	1
	<p>Тема 1 : Предмет філософії</p> <p>План</p> <p>1. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія).</p> <p>2. Філософія як світогляд.</p>	семінар	1,2,5,6,7,8,9,12, 17,18,21,22,23,24, 26,28,32,33,36,42, 59,75,76,77,82,86, 87	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5

	<p>3. Філософія і наука.</p> <p>4. Основні теми філософствування.</p> <p>5. Основні розділи і напрями філософії.</p> <p>6. Функції філософії.</p>				
<p>Тиждень А</p> <p>2 академічні години</p>	<p>Тема 6: Німецька класична філософія</p> <p>План</p> <p>1. Філософія І. Канта.</p> <p>2. Філософія Й. Г. Фіхте.</p> <p>3. Філософія Г. В. Ф. Гегеля.</p> <p>4. Філософія Ф. В. Й. Шеллінга.</p> <p>5. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.</p> <p>6. Марксизм як спроба переосмислення німецької класичної філософії.</p>	лекція	2,3,5,6,7,8,9,11,12,17,18,21,23,24,28,32,33,41,54,64,70,71,72,77	конспект	1
<p>Тиждень Б</p> <p>4 академічні години</p>	<p>Тема 7: Некласична філософія XIX століття</p> <p>План</p> <p>1. Загальна характеристика та основні принципи некласичної філософії.</p>	лекція	1,2,3,5,7,8,9,12,17,21,23,24,51,54,68,70,71,72,77,78,81	конспект	1

	<p>2. Розвиток ірраціоналізму. Філософія А. Шопенгауера.</p> <p>3. Філософія Ф. Ніцше.</p> <p>4. «Філософія життя» А. Бергсона.</p> <p>5. С. К'єркегор як засновник філософії екзистенціалізму.</p>				
	<p>Тема 3: Антична філософія План</p> <p>1. Мілетська школа.</p> <p>2. Геракліт та Елейська школа.</p> <p>3. Піфагорійська школа.</p> <p>4. Атомістична школа.</p> <p>5. Софісти та Сократ.</p> <p>6. Філософія Платона.</p> <p>7. Філософія Аристотеля.</p>	семінар	1,2,5,6,7,8,9,11,12,17,18,21,23,24,28,32,38,39,42,54,64,71,73,74,77	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5
Тиждень А 4 академічні години	<p>Тема 8: Сучасна світова філософія План</p> <p>1. Позитивізм та його стадії.</p> <p>2. Екзистенціалізм.</p> <p>3. Сучасна релігійна філософія.</p> <p>4. Психоаналіз та неофрейдизм.</p>	лекція	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 17, 18, 21, 23, 24, 26, 28, 32, 33, 51, 52, 68, 70, 71, 72, 77, 79, 80, 85, 89	конспект	1

	<p>5. Феноменологія. Герменевтика.</p> <p>6. Структуралізм та постструктуралізм.</p>				
Модуль 2 ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ					
Тиждень Б 4 академічні години	<p>Тема 10: Філософська онтологія та феноменологія План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні онтологічні категорії. 2. Основні форми буття. Людське буття. 3. Матерія як філософська категорія. Сучасні філософські та наукові підходи до матерії. 4. Рух і спокій. Простір і час як форми буття. 5. Сучасні філософські та наукові підходи до розуміння свідомості. 	лекція	2, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 18, 22, 23, 24, 28, 32, 33, 59, 61, 70, 76, 77, 88	конспект	1
Тиждень Б 2 академічні години	<p>Тема 4: Філософія Середньовіччя та Відродження План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні періоди розвитку середньовічної 	семінар	1,2,5,6,7,8,9,11,12, 17,18,21,23,24,28, 32,33,39,40,49,50, 54,60,64,67,71,77	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5

	<p>філософії.</p> <p>2. Загальна характеристика філософії Відродження.</p> <p>3. Натурфілософія та ренесансний неоплатонізм</p> <p>4. Соціально-політична філософія Відродження</p>				
<p>Тиждень А</p> <p>2 академічні години</p>	<p>Тема 6: Німецька класична філософія</p> <p>План</p> <p>1. Філософія І. Канта.</p> <p>2. Науковчення Й. Г. Фіхте та проблема людського «Я».</p> <p>3. Філософія Г. В. Ф. Гегеля (діалектика, абсолютний ідеалізм, панлогізм).</p> <p>4. Філософія Ф. В. Й. Шеллінга: від філософії природи до філософії релігії.</p> <p>5. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.</p>	<p>семінар</p>	<p>2,3,5,6,7,8,9.11,12, 17,18,21,23,24,28, 32,33,41,54,64,70, 71,72,77</p>	<p>Усна або письмова відповідь, тестова робота</p>	<p>2,5</p>
<p>Тиждень Б</p> <p>4 академічні години</p>	<p>Тема 11: Гносеологія</p> <p>План</p> <p>1. Проблема пізнання в</p>	<p>лекція</p>	<p>2, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 18, 22, 23, 24, 28, 32, 33, 46, 61, 63,</p>	<p>конспект</p>	<p>1</p>

	<p>історії філософії.</p> <p>2. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Рівні пізнання.</p> <p>3. Логіка, рівні, етапи та методи наукового пізнання.</p> <p>4. Проблема істини в філософії.</p>		66, 70, 76, 77		
	<p>Тема 7: Некласична філософія XIX століття</p> <p>План</p> <p>1. Філософія А. Шопенгауера.</p> <p>2. Філософія Ф. Ніцше.</p> <p>3. Філософія С. К'єркегора.</p> <p>4. Філософія А. Бергсона.</p>	семінар	1,2,3,5,7,8,9,12,17, 21,23,24,51,54,68, 70,71,72,77,78,81	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5
Тиждень А 4 академічні години	<p>Тема 8: Сучасна світова філософія</p> <p>План</p> <p>1. Позитивізм та його форми.</p> <p>2. Німецький і французький екзистенціалізм.</p> <p>3. Фрейдизм і неофрейдизм.</p> <p>4. Структуралізм та постструктуралізм.</p> <p>5. Філософія постмодерну.</p>	семінар	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 17, 18, 21, 23, 24, 26, 28, 32, 33, 51, 52, 55, 68, 70, 71, 72, 77, 79, 80, 85, 89	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5

	<p>Тема 2 : Філософія Стародавнього Сходу План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні філософські школи Стародавньої Індії. 2. Філософські школи Стародавнього Китаю. <p>Тема 5: Філософія Нового часу та Просвітництва План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови формування філософії Нового часу. 2. Проблема методу. Емпіризм та раціоналізм. 3. Філософія французького Просвітництва. 4. Німецьке Просвітництво як передумова становлення німецької класичної філософії. 5. Американське Просвітництво та його вплив на розвиток світової політичної думки. <p>Тема 9: Українська філософія План</p>	<p>Самостійна робота за 1 модуль</p>	<p>1, 2, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 17, 18, 23, 24, 28, 32, 53, 67, 70, 77, 90</p> <p>1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 18, 21, 23, 24, 28, 32, 33, 39, 54, 64, 70, 71, 77, 78</p> <p>1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 17, 18, 21, 23, 24, 26, 28, 32, 33, 43, 48, 58, 77</p>	<p>есе</p>	<p>10+1</p>
--	---	--------------------------------------	--	------------	-------------

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Філософська думка Київської Русі. 2. Український ренесансний гуманізм 3. Філософія Києво-Могилянської академії та Г. Сковорода 4. Академічна філософія ХІХ століття. 5. Українська філософія ХХ – початку ХХІ століття. 				
Тиждень Б 4 академічні години	<p>Тема 14: Соціальна філософія План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні підходи до розуміння суспільства в історії філософії. 2. Сучасні філософські концепції суспільства. природа. 3. Основні сфери життєдіяльності суспільства. 4. Суспільство як система соціальних відносин. Історичні типи спільності людей. 5. Глобальні проблеми 	лекція	2,5,6,7,8,9,12,18,22,23,24,26,28,32,33,59,70,76,77	конспект	1

	людства. Стратегія майбутнього.				
	<p>Тема 10: Філософська онтологія та феноменологія</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні онтологічні категорії. 2. Буття та його основні форми. 3. Матерія як філософська категорія. Матерія та рух. 4. Простір і час як форми буття. 5. Природничі засади та соціальні аспекти свідомості. 6. Структура свідомості. 	семінар	2, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 18, 22, 23, 24, 28, 32, 33, 59, 61, 70, 76, 77, 88	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5
Тиждень А 2 академічні години	<p>Тема 11: Гносеологія</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Види пізнання. 2. Рівні пізнання. 3. Наукове пізнання. 4. Проблема істини в філософії. 	семінар	2, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 18, 22, 23, 24, 28, 32, 33, 46, 61, 63, 66, 70, 76, 77	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5
Тиждень Б 4 академічні	Тема 15: Філософія культури План	лекція	3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 18, 22, 23, 32, 47,	конспект	1

<p>години</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «культура» в історії філософії. 2. Основні підходи до розуміння феномену культури. 3. Проблема культурного прогресу. Типологія культур. Проблема культурного діалогу. 4. Поняття «цивілізація». Співвідношення культури та цивілізації. 5. Перспективи цивілізаційного розвитку («Зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтон, «Кінець історії» Ф.Фукуяма). 		<p>65, 70, 83, 84</p>		
	<p style="text-align: center;">Тема 12: Логіка План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття як форма мислення. Зміст та обсяг поняття. 2. Види понять. Операції з поняттями. 3. Судження як форма мислення. Види суджень. 4. Умовивід як форма 	<p>семінар</p>	<p>15, 27, 31, 35</p>	<p>Усна або письмова відповідь, тестова робота</p>	<p>2,5</p>

	мислення. 5. Основні закони логіки.				
Тиждень А 2 академічні години	Тема 15: Філософія культури План 1. Поняття «культура» в історії філософії. 2. Основні підходи до розуміння феномену культури. 3. Проблема культурного діалогу. 4. Перспективи цивілізаційного розвитку («Зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтон, «Кінець історії» Ф.Фукуяма).	семінар	3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 18, 22, 23, 32, 47, 65, 70, 83, 84	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5
Тиждень Б 4 академічні години	Тема 18: Релігієзнавство План 1. Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання. 2. Філософські концепції природи релігії. 3. Суспільні функції релігії. 4. Історична генеза релігії (первісні вірування, ранні та пізньонаціональні релігії). 5. Світові релігії.	лекція	10, 13, 14, 19, 20, 25, 30, 34, 37, 44, 45, 56, 62, 74, 90	конспект	1

	<p>Тема 18: Релігієзнавство План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Православ'я в Україні. 2. Католицька та греко-католицька традиція в Україні. 3. Розвиток протестантизму в Україні. 4. Іудаїзм в Україні. 5. Іслам в Україні. 6. Поширення новітніх релігійних течій і рухів в Україні. 	семінар	10, 13, 14, 19, 20, 25, 30, 34, 37, 44, 45, 56, 62, 74, 90	Усна або письмова відповідь, тестова робота	2,5
	<p>Тема 13: Філософська антропологія План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема людини в історії філософії. 2. Філософські аспекти антропосоціогенезу. 3. Сенс життя. 4. Проблема життя, смерті та безсмертя. 5. Філософія особистості. Свобода особистості. <p>Тема 16: Аксиологія План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цінності як визначальні 	Самостійна робота	1, 2, 5, 6, 7, 8, 12, 18, 22, 23, 24, 32, 70, 71, 72, 77, 83 5, 7, 12, 18, 22, 24, 32, 61, 70, 77	Тестова робота	10+0,5

	<p>характеристики людського буття.</p> <p>2. Основні сучасні аксіологічні теорії.</p> <p>3. Структура цінностей. Базові цінності.</p> <p>4. Ціннісні орієнтації.</p> <p>5. Проблема ідеалу.</p> <p>Тема 17: Філософія науки та техніки</p> <p>План</p> <p>1. Основні етапи розвитку філософії науки.</p> <p>2. Наука як соціальний інститут.</p> <p>3. Етика науки.</p> <p>4. Філософія техніки.</p>					<p>6, 12, 23, 26, 29, 32, 57, 69, 70, 76, 77</p>
--	---	--	--	--	--	--

9. Система оцінювання та вимоги

№	Види навчальної діяльності (робіт)	модуль 1	модуль 2		модуль n	Сума балів
Обов'язкові види навчальної діяльності (робіт)						
1.	Аудиторна робота (заняття у дистанційному режимі)					
	- письмова робота (конспект, тези лекцій)	6	5			11

	- практичні (лабораторні) роботи					
	- усне опитування	15	12,5			27,5
	- тощо					
2.	Самостійна робота	11	10,5			21,5
3.	Контрольна робота (або тестування)					
	Поточне оцінювання (разом)					60
	Підсумковий контроль (екзамен усно)					40
	Разом балів					100
Вибіркові види діяльності (робіт)						
1	- участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах; - підготовка наукової статті, наукової роботи на конкурс;					max 10

Модуль 1. Предмет філософії. Світовий філософський процес (32 бали)

Перший модуль включає в себе 6 лекції та 6 семінарів. Максимальний бал за підготовлений конспект тез лекційного матеріалу – 1 бал. Максимальний бал за роботу на семінарі 2,5 балів. Максимальна кількість балів за виконану самостійну роботу (есе)– 10 балів. Якщо самостійна робота за модуль виконана у відповідні терміни нараховується додатковий бал.

Модуль 2. Основні розділи та проблеми сучасної філософії (28 балів)

Другий модуль включає в себе 5 лекції та 5 семінарів. Максимальний бал за підготовлений конспект тез лекційного матеріалу – 1 бал. Максимальний бал за роботу на семінарі 2,5 балів. Максимальна кількість балів за виконану самостійну роботу (тестування) – 10 балів. Якщо самостійна робота за модуль виконана у відповідні терміни нараховується додатково 0,5 бала.

Критерії оцінювання та бали за лекційні матеріали:

0 балів – конспект лекції відсутній;

0,5 бала – конспект лекції є не повним (не всі питання відображені, не використовувалась рекомендована література);

1 бал – конспект лекції є повним (розкриті всі питання, залучена додаткова література).

Робота на семінарі передбачає усну відповідь на питання, написання письмової або тестової роботи.

Для тестової письмової роботи застосовуються наступні критерії:

0 балів – від 0 до 34 % правильних відповідей;

0,5 бала – від 35 до 59 % правильних відповідей;

1 бал – від 60 до 63 % правильних відповідей;

1,5 бала – від 64 до 73 % правильних відповідей;

2 бала – від 74 до 89 % правильних відповідей;

2,5 бала – від 90 до 100 % правильних відповідей.

Для письмової роботи застосовуються наступні критерії:

0 балів – навчальним матеріалом не володіє, окремі факти на рівні розпізнавання;

1 бал – навчальний матеріал має фрагментований характер, містить грубі помилки, відсутня логіка викладу матеріалу;

1,5 бала – виклад матеріалу має репродуктивний характер, не вистачає творчого осмислення проблем, не використовується додаткова література, присутні суттєві помилки;

2 бала – самостійний виклад навчального матеріалу, використана додаткова література, матеріал має чітку логічну структуру, але присутні окремі помилки, відповідь на окремі питання не є повною;

2,5 бала – самостійно і творчо викладено навчальний матеріал, використана додаткова література, матеріал має чітку логічну структуру, нестандартний підхід до розуміння окремих питань, відсутні суттєві помилки, відповідь є повною та містить необхідну кількість прикладів.

Усна відповідь повинна відповідати наступним критеріям:

0 балів – навчальним матеріалом не володіє, окремі факти на рівні розпізнавання;

1 бал – відповідь має фрагментований характер, містить грубі помилки, відсутня логіка викладу матеріалу, не здатен відповісти на запитання викладача;

1,5 бала – відповідь має репродуктивний характер, не вистачає творчого осмислення проблем, при підготовці до семінару не використовувалася додаткова література, присутні суттєві помилки, не може вести дискусію, наводити власні переконливі аргументи;

2 бала – самостійний виклад навчального матеріалу, при підготовці використана додаткова література, виклад матеріал здійснюється чітко і послідовно, але присутні окремі помилки, відповідь на окремі питання не є повною та потребує допомоги викладача;

2,5 бала – самостійно і творчо викладено навчальний матеріал, використана додаткова література при підготовці до семінару, матеріал має чітку логічну структуру, нестандартний підхід до розуміння окремих питань, відсутні суттєві помилки, відповідь є повною, здатен розпочинати та вести дискусію.

Самостійна робота передбачає написання конспекту або реферату.

Критерії оцінювання реферату:

0 балів – реферат має поверховий виклад матеріалу, відсутні посилання на джерела і літературу, а також висновки. Література не містить необхідну кількість джерел;

1 бал – реферат в основному відповідає вимогам, має відповідну структуру та список літератури, однак переважає репродуктивне відтворення матеріалу, відсутній творчий самостійний характер. Студент не володіє навичками академічного письма.

1.5 бала – тема опрацьована на достатньому рівні, реферат відповідає усім вимогам, трапляються стилістичні та логічні помилки. В окремих розділах присутня фрагментарність знань, їх репродуктивний характер.

2 бала – реферат відповідає всім вимогам, містить чітку структуру, має завершений характер, містить посилання на новітні теоретичні роботи, текст свідчить про самостійний та творчий підхід.

Критерії оцінювання конспекту:

0,5 бала – конспект містить поверхневі відповіді на окремі питання, не використана додаткова література;

1 бал – конспект містить відповіді на всі питання, проте вони є не повними та не спираються на рекомендовану додаткову літературу, логічна послідовність відповідей відсутня;

1,5 бала – конспект містить відповіді на всі питання, вони є повними, логічно структурованими, але в окремих питаннях трапляються помилки або ж відсутній самостійний характер викладу матеріалу;

2 бала – конспект містить відповіді на всі питання, вони є повними, логічно структурованими, самостійними та творчими за своїм характером з достатньою кількістю прикладів. Відсутні суттєві помилки.

Екзамен (40 балів)

Критерії оцінювання відповіді на екзамені (усної, письмової, творчої).

0 балів - Практично не знає науково-понятійного апарату. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не має конспектів з дисципліни. Не може користуватися підручниками, словниками та енциклопедіями, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Не має наукового уявлення про предмет і завдання курсу, або може дуже приблизно їх сформулювати, виходячи із знань, набутих в повсякденному житті.

10 балів - Має слаборозвинені уявлення про термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету складений безсистемно і фрагментарно. Не спроможний побудувати логіку відповіді. Не може відповісти на питання без грубих помилок, намагається вгадати відповідь на конкретні запитання. Зовсім не обізнаний в першоджерелах. Не спроможний продуктивно використовувати допомогу викладача.

20 балів - Самостійно відтворює деякі основні положення, викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Може в найбільш загальних моментах розкрити зміст основних понять і категорій. Для відтворення систематизованого навчального матеріалу потребує сторонньої допомоги. Письмові роботи безсистемні і непослідовні, позбавлені проблемності, збіднені на наукову термінологію. Часто припускається типових помилок, які, однак, при допомозі може виправити. Конспект складений формально, часто неохайно. Нерідко замість конспекту при відповідях користується ксерокопіями з підручників, які слабо або взагалі не опрацьовані. Зовсім не вивчає додаткову літературу, із першоджерелами ознайомлений поверхово. Матеріалом, що планується на самостійне опрацювання, практично не володіє.

- 25 балів - Повною мірою відтворює матеріал, що викладений в рекомендованих підручниках. Додатковою літературою практично не користується, знання першоджерел не має системного характеру. При відповідях зорієнтований на репродуктивне відтворення матеріалу, а не його творче осмислення і засвоєння. В цілому вільно орієнтується в історико-філософських аспектах предмету, однак відчуває значні утруднення при розгляді теоретичних питань. При виправленні помилок, яких припускається при усних відповідях, потребує деякої допомоги викладача. Слабко уявляє, як можуть бути використані знання з предмету при вивченні інших дисциплін соціогуманітарного спрямування, у становленні фахово важливих рис особистості. Теми, що виносяться на самостійну роботу, опрацьовані поверхово.
- 30 балів - Досить вільно володіє матеріалом в обсязі робочої навчальної програми, чітко уявляє і може пояснити суть основних положень, понять і категорій. Має повні особисто написані конспекти з лекційних та семінарських занять, систематично вивчає теми, що виносяться на самостійне опрацювання, використовує їх матеріал при усних відповідях і написанні письмових контрольних робіт. Має конспект по всім першоджерелам, хоча не завжди достатній за обсягом та якістю для їх повноцінного вивчення. Відповідь побудована логічно, однак на семінарських заняттях часто звертається до конспектів. Не завжди може пояснити суть законспектованого матеріалу. При необхідності достатньо легко знаходить потрібний матеріал у конспекті, підручниках, довідковій літературі. Може виявляти зацікавленість до окремих проблем, публікацій в періодичних виданнях. Не завжди може показати актуальність проблем, що розглядаються в курсі навчальної дисципліни.
- 35 балів - Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Досить ефективно використовує попередній матеріал, може на достатньому рівні

здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє достатньо високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи. Однак в деяких темах може виявляти фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати філософську методологію щодо розгляду і аналізу актуальних проблем розвитку людини та суспільства.

40 балів - Чітко розуміє роль і значення курсу як специфічного наукового світогляду і як універсальної методології. Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Ефективно використовує попередній матеріал, може здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи, продуктивно аналізувати проблемні ситуації, що виникають в сучасному світі та країні. На семінарських заняттях відповідає вільно, конспекти та інші допоміжні матеріали використовує творчо. Письмові роботи мають чітко визначену логічну структуру і завершений характер, характеризуються гарним науковим стилем. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, добре орієнтується в періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію, на високому теоретичному рівні аналізувати соціальне значущі проблеми і процеси. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи, що проявляється у прагненні приймати участь в наукових конференціях, проблемних групах тощо.

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Воронюк О. Л. Основи філософських знань: навч.–метод. посіб. Київ : Медицина, 2018. 120с.
2. Воронюк О. Л. Філософія: Підручник. Київ : Медицина, 2018. 216 с.

3. Габрієлян О. А., Кальной І. І., Цветков О. П. Філософія історії: підручник. Київ : Академвидав, 2010. 216 с.
4. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії. Київ : Либідь, 2004. 488 с.
5. Гринів О. Історія філософії. Курс лекцій для аспірантів. Навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2015. 559 с.
6. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 416 с.
7. Губерський Л. Філософія. Харків : Фоліо, 2018. 621 с.
8. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: підручник. Харків : Право, 2018. 432 с.
9. Данильян О. Г., Тараненко В. М. Філософія: підручник. Харків : Право, 2012. 312 с.
10. Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: підручник. Чернівці : Наші книги, 2012. 784 с.
11. Історія філософії: Підручник / за ред. В. І. Ярошовця. Київ : Вид. ПАРАПАН, 2002. 774 с.
12. Киричок О. Б. Філософія: Підручник. Полтава : ПДАА, 2010. 381 с.
13. Кислюк К. В., Кучер О. М. Релігієзнавство: Підручник. Київ : Кондор, 2004. 646 с.
14. Колодний А. М. Феномен релігієзнавства: Монографія. Київ : Інтерсервіс, 2020. 248 с.
15. Конверський А. С. Сучасна логіка (класична та некласична): Підручник. Київ : ЦУЛ, 2018. 294 с.
16. Кралюк П. Історія філософії України. КНТ, 2017. 652 с.
17. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. Київ : Книга, 2005. 528 с.
18. Кривуля О. М. Філософія: Навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. М. Каразіна, 2010. 592 с.
19. Лешан В. Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. Чернівці : Рута, 2005. 304 с.
20. *Лубський В. І.* Релігієзнавство: підручник. Київ : ЦУЛ, 2018. 448 с.
21. Лузан А. О. Вступ до філософії. Київ : ЦНЛ, 2019. 136 с.
22. Пазенок В. С. Філософія: Підручник. Київ : Академія, 2007. 280 с.
23. Петрушенко В. Л. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019. 596 с.
24. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. Київ : Фірма «Інкос», Центр навч. літератури, 2006. 704 с.
25. Релігієзнавство: історія та теорія релігії: підручник / за заг. ред. О. М. Єременка, О. О. Смоліної. Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. 268 с.

26. Рижак Л. Філософія. Львів : Вид-во Львів. ун-ту ім. Івана Франка, 2013. 650 с.
27. Ряшко В. Логіка. Київ : ЦУЛ, 2019. 328 с.
28. Саух П. Ю. Філософія: підручник для ВНЗ. Київ : ЦНЛ, 2003. 256 с.
29. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки та техніки. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 306 с.
30. Сидоренко О. П. Релігієзнавство: Підручник. К. : Знання, 2008. 470 с.
31. Тофтул М. Г. Логіка: Підручник. Київ : Академія, 2008. 400 с.
32. Філософія: Навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. Київ : Вікар, 2011. 455 с.
33. Філософія: Підручник / за ред. О. П. Сидоренко. Київ : Знання, 2010. 414 с.
34. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Підручник. Київ : ЦУЛ, 2017. 400 с.
35. Черній А. М. Релігієзнавство: Підручник. Київ : Академвидав, 2008. 400 с.
36. Щерба С. П. Філософія: Підручник. Київ : Кондор, 2007. 452 с.
37. Яроцький П. Л. Релігієзнавство: Навч. посіб. Київ : Кондор, 2004. 308 с.

Додаткові

38. **Адо П. Що таке антична філософія? Київ : Новий акрополь, 2014. 428 с.**
39. **Адо П. Покривало Ізиди. Нариси історії ідеї Природи. Київ : Новий акрополь, 2016. 470 с.**
40. Александрова О. Філософія Середніх віків та доби Відродження: підручник для ВНЗ. Київ : Парапан, 2002. 172 с.
41. **Балтер-Будон Т. 50 видатних творів. Філософія. Київ : КМ-БУКС, 2019. 456 с.**
42. Баумейстер А. О. Вступ до філософських студій або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Київ : Мала академія наук, 2017. 238 с.
43. Вдовіна О., Горський В., Завгородній Ю., Киричок О. Давньоруські любомудри. Київ : ВД «КМ Академія», 2004. 304 с.
44. Галіченко М. В. Внесок протестантизму у становлення і розвиток екуменізму. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Реформація: історичний та сучасний контекст»*. Херсон, 2017. С. 80-85.

45. Галіченко М. В. Екуменічна діяльність протестантських церков на Херсонщині. *Людина, яка реформує та реформується. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 500-літтю Реформації [тези оповідей та виступів]* Від. ред. Волобуєва С. В. Київ : НТУ, 2017. С. 11 – 12.
46. Галіченко М. В. , Поліщук І. Є. Проблема застосування синергетичної методології в соціально-гуманітарних науках. *Південний архів. Сер. : Істор. науки.* Херсон, 2010. Вип. 31-32. С. 26-34.
47. Гатальська С. М. Філософія культури. Київ : Либідь, 2005. 328 с.
48. Гринів О. Історія української філософії. Львів :Тріада-Плюс, 2015. 289 с.
49. Гусев В. І. Вступ до метафізики: навч. посіб. Київ : Либідь, 2004. 488 с.
50. Гусев В. І. Історія західноєвропейської філософії XV – XVII ст. Київ : Либідь, 2000. 368 с.
51. Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 488 с.
52. Енциклопедія постмодернізму. Київ : Основи, 2003. 503 с.
53. Індійська філософія. Посіб. / за ред. Т. Кононенко. Харків : Фоліо, 2019. 144 с.
54. Історія філософії: Словник / Заг. ред. В. Ярошовця. Київ : Знання України, 2005. 1200 с.
55. Квіт С. М. Основи герменевтики: навч. посіб. Київ : ВД «КМ Академія», 2003. 191 с.
56. Кралюк П. М., Шкрібляк М. В. Історія релігієзнавства в Україні. Київ : ЦУЛ, 2019. 160 с.
57. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
58. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 472 с.
59. Основи практичної філософії /за ред. А. М. Лоя. Київ : Бізнес-Поліграф, 2016. – 400 с.
60. Пашук А. І Нариси з історії філософії середніх віків: Підручник. Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2007. 712 с.
61. Петрушенко В. Л. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія: Монографія. Львів : Ахілл, 2005. 320 с.
62. Поліщук І. Є., Галіченко М. В. Проблема української автокефалії : сучасний стан та шляхи вирішення. *Південний архів. Сер. : Істор. науки.* Херсон, 2009. Вип. 30. С. 108-114.
63. Попович М. В., Кримський С. Б, Йолон П. Ф. Теорія смислу в гуманітарних дослідженнях та інтенціональні моделі в точних науках. Київ : Наукова думка, 2012. 456 с.
64. Рассел Б. Історія західної філософії. Київ : Основи, 1995. 759 с.

65. Рафальський О. О. Україна як цивілізаційний феномен / О. О. Рафальський. Київ : Бланк-Прес, 2010. 253 с.
66. **Рубанець О. Філософські проблеми наукового пізнання. Київ : Університетська книга, 2019. 229 с.**
67. **Світ мудрості. Хрестоматія з філософії: навч. посіб. / Орендарчук Г., Шумка М. Тернопіль : Астон, 2004. 256 с.**
68. Філософія ХХ – ХХІ століть : Імена : Біографічний словник. / Укладач Ю. В. Омельченко. Київ : Фенікс, 2011. 212 с.
69. Філософія науки: підручник / за ред. І. С. Добронравової. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
70. Філософський енциклопедичний словник / В. Шинкарук та ін.; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
71. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 396 с.
72. Хамітов Н. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Монографія. Київ : ЦУЛ, 2019. 394 с.

Інтернет-ресурси

73. Баумейстер Андрій. Лекції по античній філософії. URL : <https://www.youtube.com/playlist?list=PLTWnQB38Se1t-tHX0VFeFIFimeJOJf7h8>
74. Галіченко М. В. Методичні вказівки і рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Філософія» для студентів ФКМ. Херсон, 2018. 71 с. URL : <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/8331>
75. Гордійчук О. О. *Сутність та роль філософії в сучасних умовах. Українська полоністика*. 2015. № 12. С. 11 – 18. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/20972>
76. Гринів О. Філософія. Курс лекцій для аспірантів. Навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2015. 380 с. URL : <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/3584/1/osnovy%20filisosiji.pdf>
77. Гришанов І. В. Філософія : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон, 2019. 272 с. URL : <http://eKhSUIR.kspu.edu/handle/123456789/9116>
78. Екзистенційна філософія і Блез Паскаль. Лекція 1. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=r7pwKcg1lQY>

79. Екзистенційна філософія і Карл Ясперс. Лекція 3. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=NTFW8rnRku4>
80. Екзистенційна філософія і Мартін Гайдеггер. Лекція 4. URL : https://www.youtube.com/watch?v=_7prqMcwGZw
81. Екзистенційна філософія і Сьорен К'єркегор. Лекція 2. URL : https://www.youtube.com/watch?v=Uw_2FRJmtQo
82. Загрійчук І. Д. Філософія як спосіб розв'язання протиріч буденної свідомості *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* 2013. № 72. С. 16 – 20. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/10632>
83. Лактіонова А. Філософська антропологія і філософія культури: перспектива сучасної практичної філософії як філософії дії. *Філософська думка*. 2013. № 5. С. 73 – 80. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Philos_2013_5_11.
84. Підскальна О. М. Мультикультуралізм як філософська концепція. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2016. № 1. С. 113 – 120. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/21705>
85. Поліщук І. Є. Відкрите суспільство та його «вороги» К. Поппера : теоретичні здобутки та виховний потенціал [Електронний ресурс]. *Духовна культура української молоді : реальний стан та перспективи розвитку. Зб. наук. статей*. Херсон, 2015. С. 50-55. URL : <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/1578>
86. Поліщук І. Є., Галіченко М. В. Філософія для не філософів (до питання філософсько-методологічної підготовки бакалаврів, магістрів та докторів філософії (PhD) в сучасному університеті). *Педагогічні науки : збірник наукових праць*. Херсон, 2018. Вип. 85. С. 144–149. URL : <http://eKhSUIR.kspu.edu/handle/123456789/9339>
87. Пролеєв С. Філософські компетентності: якими їм бути? *Філософія освіти*. 2016. № 2. С. 88 – 96. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhilEdu_2016_2_9.
88. Сабадуха В. О. Онтологія як філософська наука про достатні підстави людського буття. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2014 №75. С. 25 – 31. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/13581>
89. Сардак О. В. Людвіг Вітгенштейн і його «мовні ігри». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. № 71. С. 270 – 272. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/10356>
90. Саух Ю. П. Особливості буддизму як транснаціональної філософсько-світоглядної системи. *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. № 30. С. 7 – 12. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/1224>

Першоджерела

1. Аристотель. Поетика. Харків : Фоліо, 2018. 154 с.
2. Арістотель Політика. Київ : Основи, 2000. 239 с.
3. Бергсон А. Творча еволюція. Київ : Вид-во Жупанського, 2010. 318 с.
4. Боецій. Розрада від філософії. Львів : Априорі, 2019. 208 с.
5. Вебер М. Протестантська етика та дух капіталізму. Київ : Основи, 1994. 261 с.
6. Вольтер. Кандід, або Оптимізм. Харків : Фоліо, 2017. 128 с.
7. Гегель Г. В. Ф. Феноменологія духу. Харків : Фоліо, 2019. 476 с.
8. Кант І. Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. Харків : Фоліо, 2018. 284 с.
9. Луцій Анней Сенека. Моральні листи до Луцілія. Львів : Априорі, 2017. 552 с.
10. Марк Тулій Цицерон. Про закони. Про державу. Про природу богів. Львів : Априорі, 2019. 392 с.
11. Міл Джон Стюарт. Про свободу: Есе. Київ : вид-во Соломії Павличко, 2001. 461 с.
12. Монтень М. Проби. Харків : Фоліо, 2012. 443 с.
13. Ніцше Ф. Ранкова зоря. Думки про моральні пересуди. Київ : Темпора, 2018. 800 с.
14. Нора К., Вітторіо Гьосле. Кав'ярня мертвих філософів. Філософське листування для дітей та дорослих. Київ : Новий акрополь, 2019. 256 с.
15. Платон. Апологія Сократа. Діалоги. Харків : Фоліо, 2017. 405 с.
16. Платон. Держава. Політичний трактат. Київ :Орієнтир, 2017. 336 с.
17. Руссо Ж.-Ж. Вибрані трактати. Харків : Фоліо, 2018. 608 с.
18. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. Київ : Port-Royal, 2001. 349 с.
19. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат. Харків : Фоліо, 2018. 416 с.